

Bijstook, of geen bijstook?

Als Nederland alle kolencentrales sluit, komt er ook een einde aan de duurzame energie die er óók in wordt opgewekt – een dilemma.

Houtpellets worden aangevoerd bij de Amercentrale. (Foto: RWE)

Trots toont Peter-Paul Schouwenberg, hoofd milieu bij energiebedrijf RWE, de vier enorme biomassa-loodsden op het terrein van de Amercentrale in Geertruidenberg. Twintig jaar geleden begon hij met onderzoek naar het bijstoken van biomassa om zo de CO₂-uitstoot te verlagen. Van gras tot mest en van cacaoresten tot papierpulp, Schouwenberg testte het allemaal. Houtpellets bleken uiteindelijk het meest geschikt. Daarmee verlaagde RWE de afgelopen jaren de CO₂-uitstoot met gemiddeld 1 miljoen ton per jaar.

Hout is in principe CO₂-neutraal. Bomen nemen het op tijdens hun groei, bij verbranding komt het weer vrij. Als het totaalaantal bomen op de lange termijn minimaal gelijk blijft, zijn opname en uitstoot in balans. Houtpellets worden gemaakt van laagwaardige reststromen uit de bosbouw, zoals takken, schors en zaagsel. De waarde daarvan is gering. Landeigenaren krijgen van pellet-fabrieken voor dat houtafval een fractie van wat de meubel- en houtindustrie voor hoogwaardig hout betaalt.

Biomassa-bijstook was in de periode 2000-2010 goed voor 12% van alle hernieuwbare energie en verlaagde de CO₂-uitstoot met 16.149 kiloton. “Bijstook zorgt voor meer duurzame energie en minder

uitstoot van kolencentrales”, concludeerde Diederik Samsom (PvdA) in 2010 in zijn initiatiefnota ‘Duurzaam beleid voor duurzame energie’. Hij pleitte voor een bijstook-verplichting. En dus was het niet vreemd dat in 2013 in het Energieakkoord werd afgesproken dat in 2020 maximaal 1,2%-punt van de 14% hernieuwbare energie die Nederland van Brussel moet halen, uit bijstook komt. Of dat ook echt gaat gebeuren, is de vraag.

Bijstook kan namelijk uitsluitend in kolencentrales en die liggen zwaar onder vuur sinds de rechter vorig jaar de Nederlandse Staat opdroeg de uitstoot van broeikasgassen, waaronder CO₂, verder te verlagen dan in Europees verband is afgesproken. Dat kan door de kolencentrales dicht te doen. En dus neemt de politieke druk toe om ze allemaal te sluiten, ook de drie nieuwe die sinds 2015 zijn geopend. Pas op, waarschuwt minister Henk Kamp van Economische Zaken: zonder kolencentrales is er geen bijstook en zonder bijstook halen we die 14% hernieuwbare energie in 2020 niet.

Niet waar, zegt milieubeweging, er zijn alternatieven voor bijstook. Meer windparken en zonne-energie bijvoorbeeld. Dat is niet alleen duurzamer, maar ook goedkoper. Dat laatste klopt. Subsidie voor bijstook bedraagt zo’n 6,5 cent per kilowattuur (kWh). Hoewel nog altijd goedkoper dan de 6,8 cent voor zonne-energie, is het flink duurder dan windenergie. Wind-op-land kost de belastingbetaler minder dan 5 cent en het nieuwste windpark op zee zit onder de 6 cent per kWh.

Geld is maar één aspect. Minister Kamp wijst er op dat een tussentijds aanpassing van het Energieakkoord nu, drie jaar voor de 2020-deadline, simpelweg niet haalbaar is. Zo is een extra windpark op zee nooit op tijd klaar. Ook de kolenbedrijven zijn tegen een koerswijziging. Die klagen al langer dat gemaakte afspraken voortdurend onder druk staan. Zekerheid dat ze hun miljarden-investeringen kunnen terugverdienen, hebben ze steeds minder. Dat argument maakt bij het grote publiek weinig indruk. Een heel ander motief maakt wellicht meer kans.

Remco's CO₂-tournee

Nederland hangt met 5% schone energie onderaan op de Europese ranglijsten. In 2020 moet dat percentage van Brussel 14% bedragen. En dat is nog maar het begin: in 2050 willen de Tweede Kamer en de regering een volledig duurzame energievoorziening.

Die overgang van overwegend fossiele naar volledig schone energie raakt onze samenleving tot in de haarvaten. Remco de Boer reist voor het FD langs wind- en zonneparken, biomassa- en getijdencentrales, en doet maandelijks verslag van de energietransitie in FD Morgen, op BNR Nieuwsradio en in Energieia, de informatiedienst voor energieprofessionals.

- Wind op land
- Energie uit water
- Smart grid
- Geothermie
- Biomassa
- Energiebesparing
- Wind op zee
- Kernenergie
- Biogas
- Energieopslag

Bijstook zou weleens de wegbereider voor de biobased economy kunnen zijn. Meer nog dan voor energieopwekking is biomassa namelijk geschikt als grondstof voor plastics, chemicaliën en medicijnen. Die producten worden nu vooral van aardolie en -gas gemaakt. Essentieel voor de overgang naar biomassa als grondstof is dat er voldoende van beschikbaar is. Dat is niet evident. Wereldwijd is de markt voor industriële houtpellets nu zo'n 15 miljoen ton. En dus wordt het alleen al een flinke klus om de pellets voor bijstook – zo'n 3 miljoen ton per jaar – uit gebieden als Noord-Amerika, de Baltische Staten en Portugal te importeren.

Een complicerende factor daarbij is dat de duurzaamheidseisen die Nederland aan de biomassa stelt, de strengste ter wereld zijn. Daarvoor hebben

Biomassa in Nederland

Biomassa is goed voor 68% van alle hernieuwbare energie in ons land, veel meer dan bekendere vormen als windenergie (21%) en zonne-energie (4%). Gas uit rioolwater-zuiveringsinstallaties en mestvergisting zijn vormen van biomassa, maar ook groente- en tuinafval in afvalinstallaties, houtskool voor de barbecue en het

Greenpeace, Milieudefensie, Wereld Natuur Fonds en de natuur- en milieufederaties vorig jaar met de kolencentrales het convenant 'Duurzaamheid biomassa' gesloten. In ruim vijftig pagina's staan nauwkeurig de do's en don'ts omschreven. Zo mag de ecologie van het gebied waar de pellets vandaan komen, niet worden aangetast. Schouwenberg werkt intussen samen met de milieuorganisaties aan de implementatie. In 2017 moeten de eisen wettelijk verankerd zijn.

bijstoken van onder meer houtpellets in kolencentrales. Dat laatste gebeurt in Nederland sinds eind jaren negentig. In de periode 2000-2013 was bijstook goed voor 14% van alle biomassa-energie en 11% van alle hernieuwbare energie in Nederland.

Vorig jaar liep de oude subsidierekening voor bijstook af. Sindsdien komt er bijna geen pellet meer naar ons land. Ook de vier loodsen van de Amercentrale staan leeg. Laat ons die stroom weer op gang brengen, zeggen de kolencentrales. Zo verlagen we de CO₂-uitstoot, wordt het Energieakkoord gehaald én is er over een paar jaar voldoende biomassa beschikbaar voor de biobased economy die tegen die tijd z'n kinderschoenen is ontgroeid. Biomassa-expert prof. dr. ir. André Faaij (Rijksuniversiteit Groningen) zegt het zo: bijstook is cruciaal voor het opbouwen van een stabiele biomassa-markt in ons land.

Op z'n vroegst dit najaar neemt het kabinet een besluit over de toekomst van kolencentrales en dus over bijstook. Alleen als de RWE-kolencentrale in Geertruidenberg openblijft, kan Schouwenberg met de voorwaardelijk toegezegde subsidie aan de slag. Voorlopig ziet er dus weinig anders op dan afwachten. Twintig jaar na het begin is hij terug bij af. Terwijl zo'n dertig duwbakken met kolen een voor een worden gelost, werpt Schouwenberg wat weemoedig een blik op de lege loodsen – stille getuigen van de strijd tegen steenkool.

Deel dit artikel 10

Meest gelezen

Rutte biedt excuses aan voor gebroken verkiezingsbeloftes

Hernieuwde liefde voor vinyl

Hoe Merkels welkomspolitik Duitsland spleet